

KJAK

Leita við lykt eftir trupulleikum

Helgi Abrahamsen

Uttanríkispolitikkur hevur fylt nógv í almenna rúminum í summar. Dagliga hava vit hoyrt um syrgiligar lagnur í Miðeystri og Ukraina, og orðið "handilsforðingar" er aftur sett á breddan.

Tað er eingin loyna, at líkamikið hvat hendir úti í stóru verð, so fara ávísar kreftir í gongd við at sannføra froyingar um, at øll ring ávirkan á okkara lítla land, er ríkisfelagsskapinum fyri at takka. Men onkuntíð

haldi eg, at hesir boðberarnir gerast í so grammir.

Tann 8. august skrivar Gunvør Balle, løgtingskvinna, soleiðis á Facebook: "Vit hava her trý fesk dømi um at ríkisfelagsskapurin ikki hevur hjálpt okkum, men heldur er ein bági." Og so nevnið hon trý dømi, sum eg haldi vera púra burturvið.

Danmark stýrir ikki ES

Fyrsta dømi er, at "Danmark, gjøgnum ES, hevur boykottað froyyskar fiskavørur í eitt ár."

Tað er alto so ikki ES, sum hevur boykottað froyyskar fiskavørur, men "Danmark gjøgnum ES", og hetta skal vera ríkisfelagsskapinum fyri at takka. - Ella sagt við øðrum orðum: Høvdu vit ikki verið í ríkisfelagsskapi, so høvdu vit kunna fiskað so nógv av sild og makreli sum vit vildu, uttan at tað fekk

nakrar avleiðingar. Ríkisfelagsskapurin fær skuldina fyri bæði tað sum Danmark ger og tað sum ES ger. Hetta má sigast at vera snaring av sannleikanum, sum veruliga vil nakað. Tí tað sigur seg sjálvt, at um Føroyar høvdu verið fullveldi, so hevði ES-landið Danmark framvegis verið noytt at fylgt ES júst so sum tilfaldið er nú. Ein onnur ríkisrættarlig støða hevði einki broytt í somáta. Tí ber ikki til at siga, at boykottið hjá ES er dømi um, at ríkisfelagsskapurin er ein bági.

Danmark ávirkar ikki okkara samráðingarfólk

Næsta dømið har Gunvør sigur at ríkisfelagsskapurin er ein bági, gongur fyri seg við samráingarborðið. Hon sigur: "Føroyar megnaði sjálvt, við sannførandi argumentum

og góðum samráðingarfólki, at fáa eina makrelavtalu. Danmark hevði ongan leiklut í at hetta eydnaðist, heldur hinvegin."

Eg skilji ikki rættliga, hvussu hetta kann vera dømi um, at ríkisfelagsskapurin er ein bági. Føroyar hava í nógv ár ført samráðingar við onnur lond um fiskiveiðurættindi, og tað var eisini galdandi í hesum førinum. Danmark hevur onga ávirkan, men Gunvør Balle leggur afturat: "...heldur hinvegin." Og sjálvandi greiðir hon ikki nærri frá, hvat liggur í orðunum "heldur hinvegin." - Tað er helst nakað, sum hon bara "eigur at siga", fyri at fáa setningin at passa til pástandin. Men pástandurin er alto skeivur.

Seinasta dømið passar heldur ikki

Sum seinasta dømi nevnið

Gunvør Balle eitt russikst boykott, sum ongantið kom. Hon skrivar: "Orsakað av at Føroyar og Danmark verður sæð sum sama land, er vandi fyri at verða rakt av russiskum boykotti." Tann vandin sær tibetur út til ikki at vera veruligur.

So alt í alt má sigast, at tá roynt verður at vísa á, at ríkisfelagsskapurin er ein bági, so eru hesi trý dømini sera illa vald.

Fleiri fyrimunir enn vansar

Veruleikin er, at líkamikið hvørja skipan vit velja (um tað eitur heimastýri, fullveldi ella okkurt annað), so hevur tann valda skipanin altið bæði fyrimunir og vansar. Vit fáa ikki alt, og tí mugu vit velja, hvørji kós vit vilja fylgja.

Eg havi einki ímóti, at tjóðveldisfólk royna at vísa

á vansar við ríkisfelagsskapinum, líka so væl sum vit sambandsfólk vísa á allar teir mongu vansarnar sum eitt fullveldi hevur við sær. Men máti skal vera við øllum. Tað ger í hvussu so er einki, um pástandirnir í framtíðini verða eitt sindur betur undirbygdur enn hesi dømini vísa.

Javnstøða og rættvísi á arbeiðsmarknaðinum bæði í Norðanlondum og Evropa

Javnaðarflokkarnir í Norðurlandaráðnum

60 ára gamli felags norðurlendski arbeiðsmarknaðurin hevur verið sera væleydnaður og givið hundradtúsundvís av norðbúgvum móguleikan at finna arbeiði í einum øðrum landi. Javnaðarflokkarnir í Norðanlondum vilja varðveita norðurlenska arbeiðsmarknaðin og arbeiða tiskil víðari fyri at bróta niður marknaforðingar, fremja norðurlenska málfatán og flytteri.

Tað hevur eydnast norðurlendsku modellunum at sameina javnstøðu og búskaparliga framgongd. Men enn er nógv arbeiði eftir til vit náa rættvísi og javnstøðu á arbeiðsmarknaðinum.

Størstu avbjóðingarnar á arbeiðsmarknaðinum handla um ójavna og arbeiðsloysi. Ung, innflyttarar og avlamin hava ilt við at koma inn á arbeiðsmarknaðin. Eldri fólk fáa ikki stuðul at vera verandi í arbeiði. Útlenskir arbeiðstakarar eru fyri lágum lønum og ringum arbeiðskorum, ið ikki kunnu góðtakast. Lægri lønir og verri yrkismóguleikar, trupulleikar við at sameina arbeið

og familju eru enn veruleiki fyri kvinnur á arbeiðsplássinum.

Tað er eitt ótrúligt oyðsl av samfelagsins týðningarmesta tilfeingi; ein serkøn arbeiðsmegi, ið stóðast væl, er størsti kappingarfyrimunur hjá Norðurlondum.

Norðurlendskt samstarv og okkara líknandi arbeiðsmarknaðir gera tað móguligt at læra av royndunum hjá

hvør øðrum og finna loysnir til trupulleikar saman. Nýggja íslenska stigið um somu løn er eitt dømi uppá tiltøk, ið hjálpa at lýsa og mótvirka ógrundaðar lønarmunir millum kynini. Viðvíkjandi ungdómsarbeiðsloysi kunnu vit til dømis læra av finsku trygdini til arbeiðsleys ung um arbeið, starvslæru ella útbúgving innan triggjar mánaðir, av norsku og

donsku læruskipanunum kunnu vit læra at gera skiftið frá skúla til arbeið lættari og av svensku skipanini fyri útbúgving til vaksni kunnu vit læra hvussu vit betur fáa fatur í og gera givnum ein nýggjan móguleika.

Kunngerð frá summarfundi hjá javnaðarflokkunum í norðurlandaráðnum:

Viðvíkjandi stríðnum ímóti sosialari dumping/

svørtum arbeiði hava norðurlendsku londini valt ymiskar ætlanir og ymisk amboð, ið geva góðar móguleikar til eftirmeting fyri at finna virknastu loysnirnar. Javnaðarflokkarnir í norðurlenska ráðnum leggja tiskil uppskot fram har man eftirlýsir sáttmálabundin arbeiðskor, rættvísa kapping og betri upplýsing til útlenskar arbeiðarar og fyrirkur um

hvørjar reglur, rættindi og skyldir eru galdandi. Harafturat vilja Javnaðarflokkarnir í Norðurlandaráðnum at norðurlendsku stjórnirnar arbeiða saman um at seta í gildi samtyktir fyri arbeiðstakarum í starvi aðrastaðni, fyri at veita trygd fyri virkunum eftirliti uttan at nýggjar marknaforðingar koma fyri.

Í dag eru flestu spurningar um arbeiðsmarknaðin heftir at ES. Vit hava brúk fyri reglum, ið verja arbeiðstakarar og geva rættvís kappingarkor fyri at innari marknaðurin skal virka fyri øll, ið búgva og arbeiða í Evropa.

Javnaðarflokkarnir vilja, at vit í Norðanlondum og Evropa skulu kappast við høgari góðsku og produktiviteti og ikki eini kapprenning ímóti botninum í løn og arbeiðskorum. Norðurlenska royndin vísir, at fokus á javnstøðu í arbeiðinum og ein samhaldsfastan lønarpolitikk hækka produktivitetin. Hesa vitan fara Javnaðarflokkarnir at brúka fyri at reka ein proaktivan politikk fyri javnstøðu og betri arbeiðstrygd í øllum Evropa.